

MY MEMORIES AND MAY-HAVE-BEENS COULD NOT BE EXPUNGED.

RINUS VAN DE VELDE

A FICTIONAL AUTOBIOGRAPHY

HANNIBAL

YEAH RIGHT, ...

- 8   **The Rug that Ties
the Room Together** (EN)
Laura Stamps
- 10   **Le tapis qui
harmonisait la pièce** (FR)
Laura Stamps
- 14   **The rug that ties
the room together** (NL)
Laura Stamps
- 180   **Fictions** (EN)
Jan Postma
- 184   **Fictions** (FR)
Jan Postma
- 186   **Ficties** (NL)
Jan Postma

I WAS ALSO VERY SENSITIVE TO PATTERNS, LIKE CERTAIN RHYTHMS OR FABRICS, THAT CAUSE MIGRAINE. THEY OPPRESSED ME, BUT REDEMPTION. I WAS DETERMINED NOT TO BE OVERTAKEN BY THEM, NOT TO BE TOO LOW OR STUPID. YOU NEED TO GAIN KNOWLEDGE IN ORDER TO

THEY ALSO HELD A PROMISE OF
UNDERSTAND HOW NAIVE YOU ARE.

The Rug that Ties the Room Together

Laura Stamps

“For of anything whatever that passes from not being into being the whole cause is composing or poetry [...]” Plato, Symposium

Drawing is discovering what options you have. What could be. Who you could be. It’s a starting point. Rinus Van de Velde, who started out and became famous with his charcoal drawings, keeps returning to them after forays into other media. In his oeuvre, drawing is – in the words of the Dude in the film *The Big Lebowski* – “the rug that ties the room together”.

Van de Velde’s drawings are not the candid creations we think they are. They are not spontaneous. In his studio, the artist has been building an ever-expanding universe of imagery for 15 years now. Together with a group of friends, he enacts an assortment of scenes, in which he often plays the leading role. He goes on an adventure in the jungle, wins a tournament on a tennis court, controls the world from a computer room, and drives a car up a mountain. He bases his drawings on the photographs he takes of these scenes. They are constructions of an adventurous reality that never really existed, but is nevertheless believable.

Van de Velde’s universe is now producing films almost as a matter of course. The drawings were already, in a way, scenes that could follow one another, that could start to move any minute, that could tell a story – partly because of the texts that accompanied them. Film stills that are now, as it were, being glued together again by Van de Velde, yet do not tell a coherent story. It is as if he is investigating and revealing the sources of his drawings, which allows him to show the details and colours more clearly. He is becoming more and more honest about his lies.

The constructions, such as the car on the mountain, feature as sculptures in his exhibitions. They are memories of a never-lived existence, ghost outlines of a fantasy. That car, for example, is not an exact copy of a car, but a careful reconstruction of the memory of a car. A testimony of an inner world. One that looks robust, but on closer inspection consists of nothing more than cardboard, in colours only possible through the workings of time. Tarnished red, tarnished blue, tarnished yellow.

Newly put together, but old, bygone or without ever having been real. The same as the bygone or never-been-real blacks, whites and greys of Van de Velde’s charcoal drawings.

The film *La Ruta Natural* features a large complex device that serves only to inflate a balloon. A completely unnecessary machine; we’re not even sure if it actually works. The small car on the mountain also only moves forward when a human sits in the mountain and grabs the stick at the bottom of it to pull the vehicle along the mountain road. Like a child playing with his car and imagining he is driving. Ultimately, Van de Velde’s constructions are all *just* images. But – because they provide access to an inner space – they are images that have the potential to come to life.

This potential is linked to the fact that everything in Van de Velde’s art is made by hand. The craftsman in him also enables him to adopt the identities of countless of his predecessors in art history. He wears Rembrandt’s mantle with the same ease as he does that of Claude Monet or Alexej von Jawlensky. Like a greedy amateur, he immerses himself in their techniques and makes reproductions of their works until he gets the hang of it and can put his own texts under them.

The result is that the images of these artists are now part of Van de Velde’s own imagery. Although they are often created in pastels, coloured pencils or even paint, it is clear that they descend from an art-historical past. In the exhibition at Gemeentemuseum Den Haag in 2016, the copied masterpieces by Jawlensky, among others, literally functioned as backgrounds for Rinus’s drawings. The drawings in coloured pencil have a soft focus, like in old films, and the drawings in coloured pastels have paint spots drawn on the texts. The mastery of a Monet or a Jawlensky cannot be reconciled with contemporary artistry. It is bygone. Just as bygone as the blacks, whites and greys of Van de Velde’s charcoal drawings.

Van de Velde had a mask made of his own face in 2019. Even if the features are only accentuated ever so slightly, in combination with the rubber material it has become a

grotesque face. The combination of masks and Belgium puts one in mind of James Ensor’s *bal masqué*, the representation of life as a never-ending stage performance. Face to face with Van de Velde’s mask, I couldn’t help but think of Andy Warhol’s real face, which looked like rubber and was equally unmoving. A shell, a surface, an image, behind which, as the American artist himself said, nothing was hidden.

Warhol started making his society portraits in 1962. For the first portrait, he chose a famous movie still of the then recently deceased Marilyn Monroe (used in 1953 to promote the film *Niagara*) and he had a silk-screen stencil made from a crop of that image. Before printing, Warhol (or his assistant) would paint the actress’s eyes, hair and lips in bright colours. In his society portraits the concepts of original and copy flow into each other. Not much later, Warhol started his *Screen Tests* series, for which he made filmed portraits of celebrities such as Bob Dylan and Yoko Ono. In no time at all, he had more than 500 *Screen Tests*, from which he then selected groups such as *Thirteen Most Beautiful Boys*, which he showed at The Factory and at concerts and media events that he organised himself.¹

Warhol constructed a world of images, which he derived from the one we live in. Like a true social realist, he exposed the system that shapes our reality, but at the same time he also made use of that system and even contributed to it. Van de Velde is following in his footsteps. Warhol’s prediction that “in future, everyone will be world-famous for 15 minutes” has come true.² Everyone can now even parade a ‘constructed’ self on Instagram, Facebook or Twitter, non-stop. An image for which you don’t necessarily have to be good at something, and you don’t have to even leave the house. All you have to do is create an image of yourself. The construction has become the reality, identity has become a performance. The original a copy.

Just like Warhol in his time, Van de Velde sometimes does modelling work, for Paul Smith, for example, or Dior. “The photographs are beautiful, but I don’t recognise myself in them,” he once said in an interview.³ Who we are is not

what we show of ourselves to others. Sometimes we seem to have forgotten that. Not very long ago, Van de Velde confessed that in reality he's always been making his charcoal drawings with black pastels. "That is actually my biggest lie, the fact that I don't use charcoal but pastel. But the thing is, I don't want it to say 'pastel on canvas' in the notes, that sounds so cheap. It reminds me of my grandmother making drawings. I just call it charcoal because that's the foundation of drawing."⁴

The image that Van de Velde creates of the supposedly real Rinus is that of an anti-hero. Someone who more than anything likes to stay at home and only functions within the confines of his studio. A young man who, after being briefly captivated by the dream of professional chess and tennis, now wants to be an artist, but who can never measure up to the greats, so now only 'makes believe'. It is an image that has some similarities with any random young person who pretends on Instagram that they're leading a varied life and have a large circle of friends, but in reality mainly only go out to walk the dog. His phone's screen is his reality. By being in the digital make-believe reality, where Big Tech entraps him with its addicting framework of likes and tags, he is prevented from taking action in his real life.

Van de Velde has previously indicated that he cannot draw by heart at all and is only very adept at 'copying' photographs. Some see this as false modesty, but the artist's method has triggered an interesting process. With his diligent handiwork he has reduced the masterpieces of, for example, Jawlensky, Monet and Rembrandt to images that are equal to the images he reproduces from other sources. In addition to his self-staged photos, he has an archive of snapshots (taken with his iPhone), news photos, film stills and photos from magazines, all of which serve as the starting point for his drawings. This way, in Van de Velde's drawn universe all images become equal, whether it's a Rothko or a photograph of the stock trading floor. In doing so, he not only deprives the artists whose work he is copying of their status, but also shows art history for what it is: a construction.

Van de Velde's great interest in Monet is significant in this context. The French impressionist and his contemporaries went outside to capture an impression of reality in their paintings. However, the time when reality only happened outdoors is definitely over. Our lives increasingly take place on the internet, an image machine that buries us in photographs, of which it is impossible to distinguish those that are real and those that are edited or even completely false. What status can you still achieve as an artist within this digital world order? How can you form your identity as a person within these parameters?

The way Van de Velde toys with identities – as artists such as Theo van Doesburg and David Bowie did before him – reflects an existentialist worldview. You are not born 'ready-made', you are your own creation. The new media offer the ultimate opportunity to experiment with character. By mirroring others, by trying out who you can be, you can eventually arrive at your own self. However, the opposite is also true. If it's so easy to pretend to be someone else, or, more compellingly, if you only generate likes as someone other than yourself, you can also lose yourself in the digital reality. Van de Velde's working method is shot through with all of these tensions. Although he reproduces works of art by predecessors mimetically, he makes everything by hand for the drawn scenes in which he himself is the main character. In this way he brings authenticity to his constructions, poetry to an otherwise impersonal visual reality. This is how we come to recognise in his work not only ourselves as consumers and makers of images, but also the presence of the other, even if he is hiding behind a mask. Just like us, the other person has a right to a personal life, to privacy. It is with good reason that the real Rinus is only an image.

Drawing is already an undervalued genre within classical art history, and now with Van de Velde it is additionally a reproduction. After all, he is not focusing on the genius or the unparalleled artist, but is presenting everyday people with their everyday qualities

as potential game changers. The German artist Joseph Beuys – the main character in one of Van de Velde's ashtrays – said it first: "Every human being is an artist, a freedom being, called to participate in transforming and reshaping the conditions, thinking and structures that shape and inform our lives."⁵ Van de Velde's oeuvre makes us face the facts. Are we becoming the slaves of a reality controlled by artificial intelligence or do we want to add colour to that reality with the manifestation and much-needed guidance of our humanity? The choice is ours. We are the revolution!

"What tied the room together, Dude?"
"My rug."

- 1 Stefana Sabin, 'The Multimedia Years', in: *Andy Warhol: Brilliant Proponent of the Disposable Society* (Baarn: Uitgeverij Tirion, 1992), pp. 54–92.
- 2 This statement by Warhol first appeared in a brochure published in 1968 to accompany an exhibition of his work at Moderna Museet, Stockholm, Sweden. The art critic Blake Gopnik says that the phrase could also have been coined by Pontus Hultén, the curator of the exhibition. In addition, both the painter Larry Rivers and the photographer Nat Finkelstein claim the quote.
- 3 Margo Vansyngel, 'Artist Rinus Van de Velde earns extra as a model', *De Tijd*, 12 March 2015.
- 4 Johann König, 'Live with Rinus Van de Velde', *10 am Instagram Live series (#10amseries)*, König Galerie, Berlin, 20 April 2020, www.youtube.com/watch?v=T-crDYKNDYWA.
- 5 Joseph Beuys has made similar statements in numerous interviews, which have been frequently quoted. This quote is still the most circulated online; it is further explained in: Robert C. Morgan, *The Role of Documentation in Conceptual Art: An Aesthetic Inquiry* (New York University, School of Education Health, Nursing, and Arts Professions, 1978), p. 176.

Le tapis qui harmonisait la pièce

Laura Stamps

Le mot poésie (...) exprime en général la cause qui fait passer quoi que ce soit du non-être à l'être, en sorte que toute œuvre de tout art est poésie. Platon, *Le Banquet*

Dessiner, c'est découvrir ses propres possibilités. Ce qui peut être. Qui on peut être. C'est un point de départ. C'est pourquoi Rinus Van de Velde, qui a débuté et s'est fait un nom avec ses dessins au fusain, y revient toujours après des détours par d'autres médias. Dans son œuvre, le dessin est, pour citer le « Dude » du film *The Big Lebowski*, « le tapis qui harmonise la pièce ».

Les dessins de Van de Velde n'ont pas le côté direct que nous leur attribuons généralement. Ils ne sont pas spontanés. Depuis quinze ans déjà, l'artiste construit dans son atelier un univers iconographique en expansion. Avec un petit groupe d'amis, il réalise une diversité de scènes dans lesquelles il joue souvent le rôle principal. Par exemple, il part en exploration dans la jungle, est sacré champion sur un court de tennis, dirige le monde depuis une salle informatique et gravit une montagne en voiture. Ses dessins sont basés sur des photos qu'il prend de ces scènes. Ce sont les constructions d'une réalité aventureuse qui n'a jamais existé, mais n'en est pas moins crédible.

Aujourd'hui, l'univers de Van de Velde engendre presque naturellement aussi des films. En fait, les dessins et les légendes qui les accompagnent étaient déjà des scènes destinées à se succéder, à entrer en mouvement et à raconter une histoire. Des photographies de plateau qui, désormais, sont rattachées les unes aux autres par Van de Velde, mais ne mènent quand même pas à un récit cohérent. Comme si l'artiste explorait et révélait les sources de ses dessins de manière à mieux en montrer les détails et les couleurs. Il devient toujours plus honnête à propos de ses mensonges.

Les constructions, comme la voiture sur la montagne, fonctionnent dans ses expositions comme des sculptures. Ce sont les souvenirs d'une existence non vécue, les restes d'un fantasme. La voiture, par exemple, n'est pas la copie exacte d'une automobile, mais la reconstitution soignée d'un souvenir. Un témoignage d'un monde intérieur. Qui semble robuste, mais qui, à mieux y regarder, n'est fait que de carton, dans des couleurs que seul le temps peut mélanger de cette façon. Rouge, bleu, jaune décolorés. Récemment assemblés, mais

anciens, révolus ou n'ayant jamais vraiment existé. Du même révolu ou n'ayant jamais vraiment existé que les noirs, les blancs et les gris des dessins au fusain de Van de Velde.

Dans le court-métrage *La Ruta Natural*, on voit un grand appareil complexe qui ne sert qu'à gonfler un petit ballon. Une machine totalement superflue, dont nous ne savons même pas si elle fonctionne. De la même façon, la petite voiture sur la montagne n'avance que si un homme prend place à proximité, fixe un bâton à l'avant et la tire sur la route. Comme un enfant qui joue avec sa petite voiture et a l'impression qu'il conduit. Les constructions de Van de Velde ne sont finalement jamais « que » des images. Mais des images qui, en donnant accès à un espace intérieur, ont le pouvoir de prendre vie.

Cette viabilité va de pair avec le fait que, dans les œuvres de Van de Velde, tout est fait à la main. Ses talents d'artisan lui permettent de s'identifier à une foule de ses prédécesseurs dans l'histoire de l'art. Il enfile aussi facilement la veste de Rembrandt que celle de Claude Monet ou d'Alexej von Jawlensky. Amateur insatiable, il se jette sur leurs techniques et réalise des reproductions de leurs œuvres, jusqu'à ce qu'il attrape le coup de main et puisse placer au-dessous ses propres textes.

Au terme du processus, les images de ces artistes font partie du récit imagé de Van de Velde. Bien qu'elles soient souvent transposées au pastel, au crayon de couleur ou même à la peinture, il est clair qu'elles viennent d'un passé très marqué par l'histoire de l'art. Dans l'exposition présentée au Gemeentemuseum Den Haag en 2016, les chefs-d'œuvre reproduits de Jawlensky et d'autres tenaient littéralement lieu de fond pour les dessins de Rinus. Les dessins au crayon de couleur présentent un flou artistique qui nous rappelle les films anciens, tandis que ceux qui sont réalisés au pastel s'accompagnent de taches de peinture dessinées sur les textes. La maîtrise d'un Monet ou d'un Jawlensky n'a pas grand-chose à voir avec le statut d'artiste de nos jours. Elle est révolue. Aussi révolue que les noirs, les blancs et les gris des dessins au fusain de Van de Velde.

En 2019, Van de Velde a fait réaliser un masque de son propre visage. Même s'il n'accentue que légèrement ses traits, cela donne, en raison du matériau caoutchouté, une image grotesque. Quand on pense aux masques et à la Belgique, on en vient vite au *Bal masqué* de James Ensor, reflet de la vie comme représentation théâtrale permanente. Face au masque de Van de Velde, je pense personnellement au vrai visage d'Andy Warhol, qui semblait fait de caoutchouc et était tout aussi figé. Une peau, une surface, une image sous laquelle, disait lui-même l'artiste américain, il n'y avait rien.

En 1962, Warhol se met à peindre le jet-set. Pour son premier sujet, il choisit une photographie de plateau – utilisée en 1953 pour la promotion du film *Niagara* – de Marilyn Monroe, récemment décédée, et fait fabriquer un pochoir sérigraphique. Avant de l'imprimer, Warhol (ou son assistant) peint les yeux, les cheveux et les lèvres de l'actrice dans des couleurs vives. Dans ses portraits de *people*, les notions d'original et de copie se confondent. Peu après, Warhol entame sa série *Screen Tests*, pour laquelle il réalise des portraits filmés de célébrités comme Bob Dylan et Yoko Ono. En un rien de temps, il accumule ainsi plus de 500 « *Screen tests* », parmi lesquels il sélectionne ensuite des groupes, comme *Thirteen Most Beautiful Boys*, qu'il expose à la Factory et lors de concerts et d'événements médiatiques qu'il organise lui-même¹.

Warhol construit un monde d'images qu'il emprunte à celui dans lequel il vit. En véritable réaliste social, il révèle ainsi le système qui donne forme à notre réalité tout en l'utilisant et en y apportant lui-même sa pierre. Van de Velde marche sur ses traces. La prédiction de Warhol, « quinze minutes de célébrité pour chacun », s'est accomplie². Aujourd'hui, tout le monde peut en permanence montrer une « construction » de lui-même sur Instagram, Facebook ou Twitter. Cela ne requiert ni compétence réelle, ni déplacement. La seule chose que vous devez faire, c'est créer une image de vous-même. La construction est devenue la réalité, l'identité, une performance. L'original, une copie.

Tout comme Warhol en son temps, il arrive à Van de Velde de jouer les modèles,

par exemple pour Paul Smith ou Dior. « Les photos sont belles, mais je ne me reconnais pas³ », a-t-il dit un jour dans une interview. Ce que nous sommes n'est pas la même chose que ce que nous voulons laisser voir aux autres. Parfois nous semblons l'avoir oublié. Il n'y a pas si longtemps, Van de Velde a reconnu qu'il avait en fait toujours réalisé ses dessins « au fusain » avec un pastel noir. « C'est en réalité un gros mensonge, car j'utilise non pas du fusain mais du pastel. Mais je ne veux pas de l'inscription 'pastel sur toile', cela sonne bon marché. Cela me fait penser à ma grand-mère qui dessine. Je le nomme simplement fusain parce qu'il forme la base du dessin⁴. »

L'image que Van de Velde crée du véritable Rinus est celle d'un antihéros. Quelqu'un qui préfère rester à la maison et ne fonctionne que dans les limites de son atelier. Un jeune homme qui, après avoir cultivé un temps le rêve d'une pratique professionnelle des échecs et du tennis, voudrait à présent devenir artiste. Mais qui ne peut en aucun cas se mesurer aux grands et fait seulement « comme si ». Cette image a des points communs avec celle d'un jeune quelconque qui fait croire sur Instagram qu'il a une vie passionnante et un large réseau d'amis, mais qui en réalité sort surtout pour promener son chien. L'écran de son téléphone est sa réalité. Mais comme il est coincé dans un monde numérique illusoire où Big Tech le maintient au moyen de méthodes addictives comme les likes et les tags, il n'arrive pas à agir dans sa vraie vie.

Par le passé, Van de Velde avait déjà fait savoir qu'il n'était pas doué pour dessiner de mémoire et ne le faisait que d'après photo. Certains voient cela comme de la fausse modestie, mais l'artiste enclenche un processus intéressant. De sa manière vive, il réduit les chefs-d'œuvre de gens comme Jawlensky, Monet et Rembrandt à des images équivalentes à celles qu'il reproduit à partir d'autres sources. À côté des photos où il se met en scène lui-même, il dispose d'une réserve d'instantanés (réalisés avec son iPhone) de photos d'actualité, de plateau et de magazines, qui servent de base à son travail. Dans l'univers dessiné de Van de Velde, toutes les images deviennent égales,

que ce soit la reproduction d'un Rothko ou une photo de la Bourse. Non content de priver les artistes qu'il copie de leur position, il nous fait également voir l'histoire de l'art pour ce qu'elle est : une construction.

Le vif intérêt de Van de Velde pour Monet est révélateur à cet égard. L'impressionniste français et ses contemporains peignaient à l'extérieur pour donner à leurs toiles une impression de réalité. Mais le temps où la réalité ne se jouait que là est définitivement révolu. Notre vie se déroule de plus en plus sur Internet, une machine à images qui nous inonde de photos dont il est impossible de distinguer lesquelles sont vraies et lesquelles sont retouchées, voire entièrement fausses. Quelle position peut-on encore adopter comme artiste dans ce monde numérique ? Comment peut-on y former son identité en tant qu'humain ?

Le jeu de Van de Velde avec les identités – auquel Theo van Doesburg et David Bowie jouaient déjà – témoigne d'une vision du monde existentialiste. On ne naît pas « prêt à l'emploi », on est sa propre création. Les nouveaux médias offrent d'excellentes occasions d'expérimenter avec les caractères. En se reflétant aux autres, en testant qui on veut être, on peut finalement devenir soi-même. Mais l'inverse est vrai également. S'il est si facile de se présenter comme quelqu'un d'autre ou d'apparaître plus fort quand on ne génère des likes qu'en étant un autre que soi-même, on peut aussi se perdre dans la réalité numérique. Par son mode de travail, Van de Velde évolue dans ce champ de tension. Bien qu'il reproduise les chefs-d'œuvre de prédécesseurs individuellement, il réalise entièrement à la main les séquences dessinées dans lesquelles il se met en scène dans le rôle du personnage principal. Il apporte ainsi de l'authenticité dans ses constructions, de la poésie dans la réalité imagée dépersonnalisée d'un autre. De ce fait, nous nous reconnaissons non seulement en tant que consommateurs et créateurs d'images dans son œuvre, mais nous repérons également la présence de l'autre, même s'il se cache derrière un masque. Cet autre a comme nous droit à une sphère vitale personnelle, à son intimité. Le vrai Rinus n'est pas pour rien une simple image.

Non seulement le dessin est un genre sous-estimé dans l'histoire de l'art classique mais, chez Van de Velde, il s'agit en plus de reproductions. Leur auteur n'accorde en effet pas de place centrale au génie ou à l'artiste inégalé, mais représente l'homme comme changeur de donne, avec ses qualités quotidiennes. L'artiste allemand Joseph Beuys – personnage principal de l'un des cendriers de Van de Velde – disait déjà : « Tout être humain est un artiste, un être libre, appelé à participer à la transformation et à la réorganisation des conditions, de la pensée et des structures qui forment et animent nos vies⁵. » L'œuvre de Van de Velde nous force à regarder les faits. Devenons-nous les esclaves d'une réalité dirigée par l'intelligence artificielle ou voulons-nous justement colorer cette réalité grâce à la présence et à la gouvernance indispensable de notre humanité ? C'est à nous de choisir. Nous sommes la révolution !

« Qu'est-ce qui harmonisait la pièce, Dude ? » « Mon tapis. »

- 1 Stefana Sabin, « De multimediale jaren », in *Andy Warhol. Geniaal exponent van de wegwerpmaatschappij* (Baarn : Uitgeverij Tirion, 1992), pp. 54-92.
- 2 Cette déclaration de Warhol apparaît pour la première fois dans une brochure publiée en 1968 lors d'une exposition de son travail au Moderna Museet, Stockholm, Suède. Le critique d'art indique que la phrase pourrait avoir été trouvée par le curateur de l'exposition en question, Pontus Hultén. Le peintre Larry Rivers et le photographe Nat Finkelstein la revendiquent également.
- 3 Margo Vansynghele, « Kunstenaar Rinus Van de Velde verdient bij als model », *De Tijd*, 12 mars 2015.
- 4 Johann König, « Live with Rinus Van de Velde », *10 a.m. Instagram Live series (#10amseries)*, König Galerie, Berlin, 20 avril 2020, www.youtube.com/watch?v=TcrdYKNDYWA.
- 5 Joseph Beuys a fait des déclarations analogues dans de nombreuses interviews et elles sont abondamment citées. Cette citation est celle qui circule encore le plus aujourd'hui en ligne ; elle est commentée dans : Robert C. Morgan, *The Role of Documentation in Conceptual Art: An Aesthetic Inquiry* (New York University, School of Education Health, Nursing and Arts Profession, 1978), p. 176.

THE ARTIST'S NAME IS VIVIAN. SHE IS A FRENCH ARTIST.

SOME MATCHES IN THE COLONY WERE
FRATERNAL OR TABLEAU VIVANTS FOR
ON THE THEME OF KRULIKA 1934

OR HERE IT IS DAVID, TELL ME WHAT YOU NEED AND I SHALL
LET THOSE TREES AND POOL AND UNLIMITED AND UNLIMITED

SOME THE DAY AND W AND C WIDE BROWN
ON THE LINE IN THE PAST

I WOULD LIKE TO KNOW YOUR FAVORITE WHITE
THE COLOR OF THE WINDS OF THE PAST

FOR ME FORTUNATELY THESE CONDITIONS
MUST BE HABITABLE, NOT VITAL-
BLE. IT'S ALL ABOUT TALK AND THEN.

HEY DAVID, I'VE DEPARTED SOME OF YOUR KAVITIS TO BE
THESE WERE THE DAYS OF THE PAST

THEY WERE THE DAYS OF THE PAST
THEY WERE THE DAYS OF THE PAST

Handwritten notes on the wall, including a list of names and dates.

The rug that ties the room together

Laura Stamps

“Want voor alles wat uit het niet-zijnde tot het zijn komt, is schepping of poëzie de oorzaak [...]” Plato, *Symposium*

Tekenen is ontdekken welke mogelijkheden je hebt. Wat kan zijn. Wie je kunt zijn. Het is een vertrekpunt. Rinus Van de Velde, begonnen en bekend geworden met zijn houtskooltekeningen, keert er na uitstapjes naar andere media steeds ook weer naar terug. In zijn oeuvre is het tekenen – om het met de woorden van ‘the Dude’ in de film *The Big Lebowski* te zeggen – “the rug that ties the room together”.

Van de Veldes tekeningen missen de directheid die we eraan toekennen. Ze zijn niet spontaan. In zijn atelier bouwt de kunstenaar nu al vijftien jaar aan een uitdijend beeld-universum. Samen met een groepje vrienden werkt hij een diversiteit aan scènes uit, waarin hij zelf vaak de hoofdrol speelt. Zo gaat hij op avontuur in de jungle, wordt hij kampioen op een tenniscourt, bestuurt hij de wereld vanuit een computerkamer of rijdt hij met een auto een berg op. Zijn tekeningen baseert hij op de foto’s die hij van deze scènes neemt. Het zijn constructies van een avontuurlijke werkelijkheid die nooit echt heeft bestaan maar toch geloofwaardig is.

Van de Veldes universum brengt nu bijna als vanzelf ook films voort. De tekeningen waren – mede door de begeleidende tekst erop – in feite al scènes die elkaar zouden kunnen opvolgen, die in beweging zouden kunnen komen, een geschiedenis zouden kunnen gaan vertellen. Filmstills die nu door Van de Velde als het ware opnieuw aan elkaar worden geplakt, maar die toch niet tot een coherent verhaal leiden. Het is alsof hij de bronnen van zijn tekeningen onderzoekt en onthult, waardoor hij de details, de kleuren beter kan laten zien. Hij wordt steeds eerlijker over zijn leugens.

De bouwsels, zoals de auto op de berg, functioneren in zijn tentoonstellingen als sculpturen. Het zijn herinneringen aan een niet-geleefd bestaan, restvormen van de fantasie. Die auto, bijvoorbeeld, is geen exacte kopie van een auto, maar een zorgvuldige reconstructie van de herinnering eraan. Een getuigenis van een binnenwereld. Een die robuust oogt, maar bij nadere beschouwing uit niets meer dan bordkarton bestaat, in kleuren die alleen de tijd zo kan mengen. Verkleurd rood, verkleurd blauw, verkleurd geel. Pas in elkaar

gezet, maar oud, voorbij of nooit echt geweest. Hetzelfde voorbij of nooit-echt-geweest als de zwarten, witten en grijzen van Van de Veldes houtskooltekeningen.

In de film *La Ruta Natural* komt een groot complex apparaat voor dat alleen dient om een ballonnetje op te blazen. Een totaal overbodige machine, waarvan we niet eens weten of ze echt werkt. Ook de kleine auto op de berg beweegt alleen voorwaarts als een mens plaatsneemt in de berg en het stokje aan de onderzijde ervan vastpakt en door de bergweg trekt. Zoals een kind dat met zijn autootje speelt en het gevoel heeft dat hij rijdt. Van de Veldes bouwwerken zijn uiteindelijk allemaal ‘slechts’ beelden. Maar – omdat ze toegang verschaffen tot een innerlijke ruimte – wel beelden die de potentie hebben tot leven te komen.

Die levensvatbaarheid hangt samen met het feit dat alles handgemaakt is in Van de Veldes werken. De ambachtsman in hem zorgt er ook voor dat hij de identiteit aan kan nemen van talloze van zijn voorgangers uit de kunstgeschiedenis. Hij trekt net zo makkelijk de jas van Rembrandt aan als die van Claude Monet of Alexej von Jawlensky. Als een gulzige amateur stort hij zich op hun technieken en maakt hij reproducties van hun werken, net zolang tot hij de slag te pakken heeft en zijn teksten eronder kan zetten.

Het resultaat is dat de beelden van die kunstenaars nu deel uitmaken van Van de Veldes eigen beeldverhaal. Hoewel ze vaak opgezet zijn in pastelkrijt, kleurpotlood of zelfs verf, is het duidelijk dat ze uit een fel kunsthistorisch verleden stammen. In de tentoonstelling in het Gemeentemuseum Den Haag in 2016 fungeerden de nageschilderde meesterwerken van onder meer Jawlensky letterlijk als achtergrond voor Rinus’ tekeningen. De tekeningen in kleurpotlood hebben een *soft focus* die we kennen uit oude films, en de in gekleurd pastel opgezette tekeningen gaan gepaard met getekende verfvlekken op de teksten. Het meesterschap van een Monet of een Jawlensky valt niet te rijmen met het hedendaagse kunstenaarschap. Het is voorbij. Net zo voorbij als de zwarten, witten en grijzen van Van de Veldes houtskooltekeningen.

Van de Velde liet in 2019 een masker maken van zijn eigen gezicht. Zelfs al zijn de trekken maar een beetje geaccentueerd, in combinatie met het rubberen materiaal is het een grotesk gelaat geworden. Wie aan maskers denkt en aan België, komt al gauw uit bij James Ensors *bals masqués*, de weerspiegeling van het leven als doorlopende toneelvoorstelling. Ikzelf moest, oog in oog met Van de Veldes masker, onwillekeurig denken aan het echte gezicht van Andy Warhol, dat wel van rubber leek en dat even onbewogen was. Een schil, een oppervlak, een imago, waar, zo zei de Amerikaanse kunstenaar zelf, niets achter schuilging.

In 1962 begint Warhol met het maken van zijn sociëtyportretten. Voor het eerste portret kiest hij een beroemde filmstill van de dan net overleden Marilyn Monroe (in 1953 werd de still gebruikt ter promotie van de film *Niagara*) en van een uitsnede van dat beeld laat hij een zeefdruksjabloon maken. Vóór het afdrucken schildert Warhol (of zijn assistent) de ogen, het haar en de lippen van de actrice in felle kleuren. In zijn sociëtyportretten vloeien de begrippen origineel en kopie in elkaar over. Niet veel later begint Warhol zijn ‘Screen Tests’-serie, waarvoor hij gefilmde portretten maakt van beroemdheden als Bob Dylan en Yoko Ono. In een mum van tijd heeft hij meer dan vijfhonderd ‘screentests’, waaruit hij vervolgens groepjes selecteert zoals *Thirteen Most Beautiful Boys*, die hij vertoont in The Factory en bij concerten en mediagebeurtenissen die hij zelf organiseert.¹

Warhol construeerde een beeldenwereld die hij ontleende aan de wereld waarin wij leven. Als een ware sociaal realist legde hij zo het systeem bloot dat gestalte geeft aan onze realiteit, maar tegelijk maakte hij ook gebruik van dat systeem en droeg hij er zelfs zijn steentje aan bij. Van de Velde treedt in zijn voetsporen. Warhols voorspelling “15 minuten roem voor iedereen” is uitgekomen.² Inmiddels kan iedereen onafgebroken een ‘constructie’ van zichzelf laten zien op Instagram, Facebook of Twitter. Een imago waarvoor je niet echt iets goed hoeft te kunnen en je je niet eens hoeft te verplaatsen. Het enige wat je moet doen, is een beeld van jezelf creëren. De constructie is de realiteit geworden, identiteit een performance. Origineel een kopie.

Net als Warhol destijds doet Van de Velde soms modellenwerk, bijvoorbeeld voor Paul Smith of Dior. “De foto’s zijn mooi, maar ik herken mezelf niet”,³ vertelde hij ooit in een interview. Wie we zijn, is niet wat we anderen van onszelf laten zien. Soms lijken we dat te vergeten. Nog niet heel lang geleden bekende Van de Velde dat hij zijn houtskooltekeningen in werkelijkheid altijd al met zwart pastelkrijt heeft gemaakt. “Dat is eigenlijk de grootste leugen, het feit dat ik geen houtskool gebruik maar pastel. Maar het ding is, ik wil niet dat er in het bijschrift ‘pastel op canvas’ staat, dat klinkt zo goedkoop. Het doet mij denken aan m’n oma die tekeningen maakt. Ik noem het gewoon houtskool omdat dat de basis van het tekenen vormt.”⁴

Het imago dat Van de Velde van de veronderstelde echte Rinus creëert, is dat van een antiheld. Iemand die het liefst thuis blijft en alleen functioneert binnen de grenzen van zijn atelier. Een jongeman die, nadat hij even gegrepen was door de droom van het professionele schaken en tennissen, nu graag kunstenaar wil zijn, maar die zich nooit en te nimmer met de groten kan meten en nu maar ‘net doet alsof’. Het is een beeld dat raakvlakken vertoont met dat van een willekeurige jongere die op Instagram doet voorkomen dat hij een afwisselend leven leidt en een groot vriendennetwerk heeft, maar in realiteit de deur vooral uitgaat om de hond uit te laten. Het scherm van zijn telefoon is zijn werkelijkheid. Het verkeren in de digitale schijnwerkelijkheid, waarin de Big Tech hem vasthoudt middels verslavende methodes zoals de likes en de tags, verhindert hem echter om actie te ondernemen in zijn echte leven.

Al eerder gaf Van de Velde te kennen dat hij helemaal niet goed uit het hoofd kan tekenen en alleen zeer bedreven is in het ‘natekenen’ van foto’s. Sommigen zien dat als valse bescheidenheid, maar de kunstenaar brengt er wel een interessant proces mee op gang. Met zijn noeste handwerk reduceert hij meesterstukken van bijvoorbeeld Jawlensky, Monet en Rembrandt namelijk tot beelden die gelijkwaardig zijn aan de beelden die hij reproduceert uit andere bronnen. Naast zijn zelfge-

ensceneerde foto’s beschikt hij over een archief van snapshots (gemaakt met zijn iPhone), nieuwsfoto’s, filmstills en foto’s uit magazines, die fungeren als basis voor zijn tekeningen. In Van de Veldes getekende universum wordt zo elk beeld gelijk, of het nu een Rothko is of een foto van de beursvloer. Zo ontnemt hij de kunstenaars van wie hij werk kopieert niet alleen hun positie, maar laat hij ons ook de kunstgeschiedenis zien voor wat ze is: een constructie.

De grote interesse van Van de Velde in Monet is in deze context veelzeggend. De Franse impressionist en zijn tijdgenoten gingen naar buiten om in hun schilderijen een indruk te geven van de werkelijkheid. De tijd dat de werkelijkheid alleen daar plaatsvond, is echter definitief voorbij. Ons leven speelt zich meer en meer af op het internet, een beeldenmachine die foto’s over ons uitstrooit waarvan de echte niet te onderscheiden vallen van de bewerkte of de zelfs volledig gefingeerde. Wat voor positie kun je als kunstenaar nog innemen binnen deze digitale wereldorde? Hoe kun je daarbinnen je identiteit vormen als mens?

Van de Veldes spelen met identiteiten – artiesten als Theo van Doesburg en David Bowie deden het al – getuigt van een existencialistisch wereldbeeld. Je wordt niet ‘kant-en-klaar’ geboren, je bent je eigen creatie. De nieuwe media bieden bij uitstek de mogelijkheid te experimenteren met karakters. Door je te spiegelen aan anderen, door uit te proberen wie je kunt zijn, kun je uiteindelijk uitkomen bij jezelf. Het tegenovergestelde is echter ook waar. Als het zo makkelijk is je voor te doen als iemand anders, of sterker nog: als je alleen als iemand anders dan jezelf likes genereert, kun je jezelf ook verliezen in de digitale werkelijkheid. Met zijn werkwijze betreedt Van de Velde dat spanningsveld. Terwijl hij kunstwerken van voorgangers een-op-een reproduceert, maakt hij voor de getekende scènes waarin hij zelf de hoofdpersoon is, alles met de hand. Zo brengt hij authenticiteit in zijn constructies, poëzie in een anders onpersoonlijke beeldrealiteit. Daardoor herkennen wij in zijn werk niet alleen onszelf als consumenten en makers van beelden, maar ook de aanwezigheid van de ander, zelfs

al verschuilt die zich achter een masker. Die ander heeft net als wij recht op een persoonlijke levenssfeer, op privacy. De echte Rinus is niet voor niets maar een imago.

De tekening is binnen de klassieke kunstgeschiedenis al een ondergewaardeerd genre, en bij Van de Velde is ze dan ook nog eens een reproductie. Hij zet immers niet het genie of de onovertroffen kunstenaar centraal, maar voert de alledaagse mens met zijn alledaagse kwaliteiten op als potentiële gamechanger. De Duitse kunstenaar Joseph Beuys – de hoofdfiguur in een van Van de Veldes asbakken – zei het al: “Elk mens is een kunstenaar, een vrij wezen dat opgeroepen wordt de condities, het denken en de structuren die onze levens vormen en bezielen, anders vorm te geven en te transformeren.”⁵ Van de Veldes oeuvre drukt ons op de feiten. Worden wij de slaven van een door kunstmatige intelligentie gestuurde realiteit of willen we die realiteit juist mooier kleuren met de aanwezigheid en broodnodige sturing van onze menselijkheid? De keuze is aan ons. Wij zijn de revolutie!

“What tied the room together, Dude?”

“My rug.”

- 1 Stefana Sabin, ‘De multimediale jaren’, in *Andy Warhol. Geniaal exponent van de wegwerpmatenschap* (Baarn: Uitgeverij Tirion, 1992), pp. 54–92.
- 2 Deze uitspraak van Warhol is voor het eerst terug te vinden in een brochure die in 1968 is uitgegeven bij een tentoonstelling van zijn werk in Moderna Museet, Stockholm, Zweden. De kunstcriticus Blake Gopnik geeft echter aan dat de zin ook door curator Pontus Hultén zou kunnen zijn bedacht. Daarnaast claimt zowel de schilder Larry Rivers als de fotograaf Nat Finkelstein de uitspraak.
- 3 Margo Vansyngel, ‘Kunstenaar Rinus Van de Velde verdient bij als model’, *De Tijd*, 12 maart 2015.
- 4 Johann König, ‘Live with Rinus Van de Velde’, *10 a.m. Instagram Live series (#10amseries)*, König Galerie, Berlijn, 20 april 2020, www.youtube.com/watch?v=T-crDYKNDYWA.
- 5 Joseph Beuys heeft in tal van interviews soortgelijke uitspraken gedaan, die veelvuldig zijn geciteerd. Deze quote circuleert nu nog steeds het meest online; hij wordt nader toegelicht in: Robert C. Morgan, *The Role of Documentation in Conceptual Art: An Aesthetic Inquiry* (New York University, School of Education, Health, Nursing, and Arts Professions, 1978), p. 176.

THESE VILLAGERS LIVE THEIR LIVES LIKE ISLANDERS. SURROUNDED BY MOUNTAINS THEY (ON)U

RE NEW REALITIES OUT OF NOWHERE. THEIR WORLD IS FOREVER MUTE.

TELL ME HOW I GET THERE, DAVID.

I'VE LIVED FOR SO MANY DAYS NOW THAT I SEE ALL THE PATTERNS AND DYNAMICS AND ALL LIVE TO BE HUNDRED NOWADAYS, SO I CAN RELAX AND TAKE MY TIME. I INVENT SOME TITLES OF BOOKS I WILL WRITE

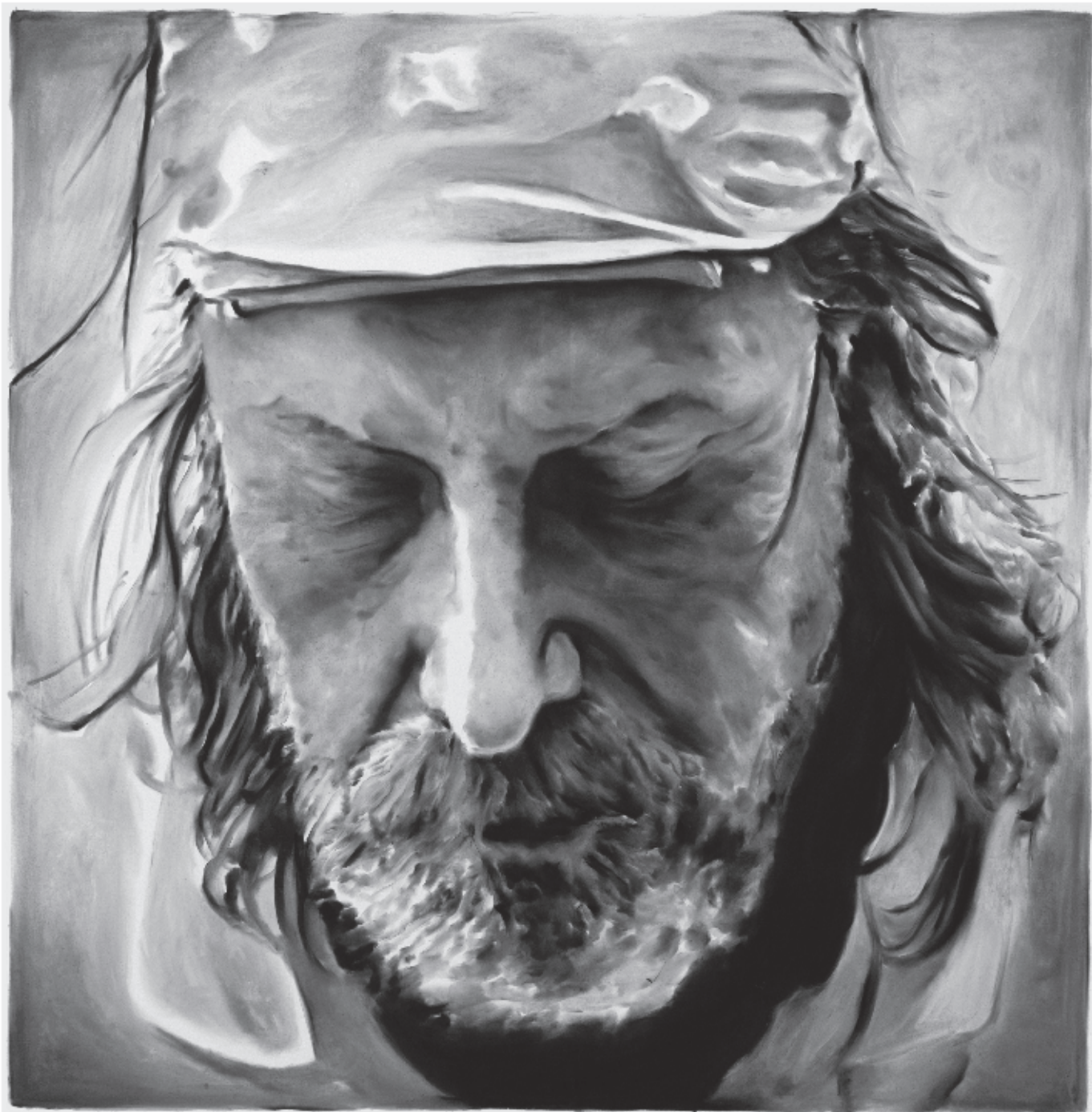
CAN EASILY PREDICT WHAT THE NEXT DAY WILL BRING EXACTLY. THAT MAKES ME CALM. I REALIZE WE WILL ONE DAY WHEN I FEEL THE NEED TO. 1. LIFE WITHOUT PIGMENT. 2. CHANGE IS GOOD. 3. VACATION.

THERE IS A WORLD THEY NEVER SAW, PLACES THEY NEVER THOUGHT ABOUT, BEYOND THEIR IMAGINATION AND YET EVERYTHING HERE LOOKS VERY MUCH ALIKE AND FAMILIAR.

THEY CALL HIM THE WALL OF THE VILLAGE . HE NEVER OR RARELY MISSES A VOLLEY .
AND YET I NEVER SAW HIM LEAVE THE COURT WITHOUT FIRST SMASHING ONE OF HIS RACKETS .

ON BOARD OF THE CONRAD, THINGS TAKE A WEIRD TURN. I AM SCRUBBING THE DECK, HAPPY TO SERVE SOMEBODY, SURROUNDED BY REAL MEN, AS I HAD ORDERED. I CAN HEAR CAPTAIN JIM IS ON THE BRIDGE, VERY WELCOMING NEWS. AFTER DAYS OF CANNED BEANS, HE SAYS, WE WILL FINALLY EAT SOMETHING REAL TONIGHT. A BIT FURTHER AWAY, I CAN HEAR HIS SECOND MATE BERTY MUTTERING BIBLE VERSES. WE ARE ALL ABSORBED IN

NE AGAIN, HOPELESSLY TRYING TO CONNECT WITH THE MAINLAND, MEANW
THE MOMENT SUSPENDED SOMEWHERE BETWEEN THE OLD CONTINENT OF

LIKE HIS BROTHER, FIRSTMATE THOMAS, IS SINGING A SEA SHANTY ABOUT THE 'BIG-UN' BETWEEN THE NORTH AND THE SOUTH. HE HAS JUST CAUGHT A FISH WHICH IS
REALITY AND THE NEW WORLD OF PROMISES. A GREAT WAVE RISES ABOVE US BUT DOESN'T SEEM TO ROLL ON... IT JUST KEEPS HOVERING THERE, LOUD AND FOAMY.

WE WILL EAT WALLPAPER, PEOPLE LIVED ON IT BEFORE.

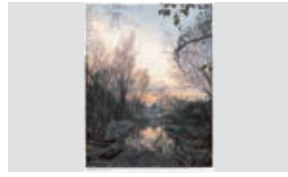

List of Works

p. 1
My memories and may-have-beens could not be expunged., 2020
Charcoal on canvas, artist frame
152 x 147 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 4
Yeah right,,,,, 2019
Coloured pencil on paper
33.4 x 25.4 cm
Private collection, London
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 6-7
Installation view Frac des Pays de la Loire, Nantes, 2021
Photo Fanny Trichet

pp. 12-13
Installation view BOZAR, Brussels, 2022
Photo Tim Van Laere Gallery

pp. 16-17
These villagers..., 2019
Charcoal on canvas, artist frame
210 x 353 cm
Private collection, Westerlo
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 19
Tell me how I get there, David., 2019
Charcoal on canvas
240 x 200 cm
Private collection, Brussels
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

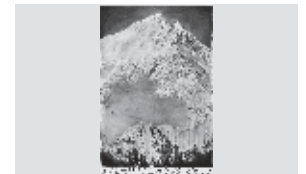
pp. 20-21
You could call it a sort of beginning..., 2017
Charcoal on canvas, artist frame
220 x 370 cm
Private collection, Vienna
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 22-23
I've lived for so many days now..., 2018
Charcoal on canvas, artist frame
287 x 400 cm
Collection Triple Living, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 25
This great sleep by millions., 2017
Charcoal on canvas, artist frame
220 x 142 cm
Collection Elke Segers, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 26
There is a world they never saw..., 2019
Charcoal on canvas, artist frame
215 x 141 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 27
They call him the wall of the village., 2019
Charcoal on canvas, artist frame
159 x 153 cm
Tim Van Laere Collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 28-29
Installation view S.M.A.K., Ghent, 2016
Photo Tim Van Laere Gallery

pp. 30-31
On board of the Conrad, things take a weird turn., 2016
Charcoal on canvas
300 x 600 cm
Tim Van Laere Collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

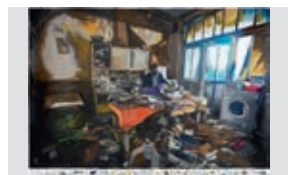
p. 33
We will eat wallpaper..., 2018
Charcoal on canvas, artist frame
240 x 200 cm
Private collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 34-35
Dear Robert, I didn't see you early today..., 2017
Charcoal on canvas, artist frame
183 x 300 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 36-37
Installation view Frac des Pays de la Loire, Nantes, 2021, with works by Rinus Van de Velde, Rosemarie Trockel, Kati Heck and Jimmie Durham
Photo Fanny Trichet

pp. 38-39
Dear, a studio visit is a bit difficult at the moment..., 2022
Oil pastel on paper
160.2 x 228 cm
Collection Reilly Opelka, Delray Beach
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 41
On Wednesday evenings Barnett's studio transformed..., 2020
Oil pastel on paper
73.2 x 88.9 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 42
He played so quietly you almost didn't hear a thing..., 2021
Oil pastel on paper
73.2 x 90.4 cm
Collection Reilly Opelka, Delray Beach
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 43
No, no, no Glenn..., 2021
Oil pastel on paper
73.3 x 84 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

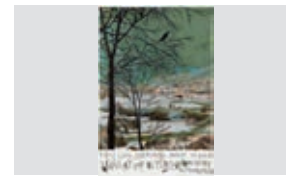
p. 45
If it would only have been..., 2021
 Oil pastel on paper
 103.4 x 73.1 cm
 Collection Elke Segers, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

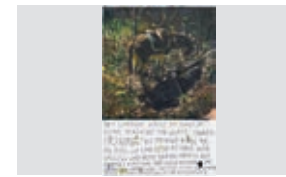
pp. 46–47
Hey Peter, tell me where the rich escape..., 2021
 Oil pastel on paper
 112.2 x 161.8 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 48
I've neither seen angels or goddesses..., 2020
 Oil pastel on paper
 94 x 72.5 cm
 Collection Toon Jansegers, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 49
These long, exhausting, inner travels..., 2021
 Oil pastel on paper
 110.2 x 73.2 cm
 Private collection, The Netherlands
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 51
Yet someone would..., 2021
 Oil pastel on paper
 110.4 x 73.1 cm
 Collection Kristof Vande Walle &
 Danaé Bosman, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

pp. 52–53
At night you sleep with your window open..., 2022
 Oil pastel on paper
 160.2 x 226.3 cm
 Courtesy Galerie Max Hetzler

pp. 54–55
On the way back and forth to my studio..., 2021
 Charcoal on canvas, artist frame
 200 x 300 cm
 VERDEC Collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 57
I have become lost to the world..., 2017
 Charcoal on canvas, artist frame
 95 x 115 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

pp. 58–59
I kept my eyes wide open..., 2020
 Charcoal on canvas, artist frame
 180 x 290 cm
 DSV A/S, Denmark

p. 61
I am starting to see myself as a whole group of artists..., 2021
 Charcoal on canvas, artist frame
 63 x 87 cm
 Collection Frac des Pays de la Loire, Nantes
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

pp. 62–63
A large chunk of his diary was ripped out..., 2020
 Charcoal on canvas, artist frame
 156 x 266 cm
 Private collection, Denmark

p. 65
I decided to stay..., 2020
 Coloured pencil on paper, artist frame
 39 x 50.5 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 66
When it rained..., 2020
 Coloured pencil on paper
 34.3 x 44.6 cm, 77 x 87 cm (framed)
 Private collection, Seoul
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 67
No more brown sauce, Paula..., 2020
 Coloured pencil on paper, artist frame
 22.5 x 30.4 cm
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

pp. 68–69
Every day young art school students climbed the walls of my gated studio..., 2019
 Coloured pencil on paper, artist frame
 25.8 x 32.2 cm
 Private collection, Brussels
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 70
This is all I need until I find my big serve..., 2019
 Coloured pencil on paper
 33.2 x 26.4 cm
 Collection Reilly Opelka, Delray Beach
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 71
I am gonna take a nap., 2020
 Coloured pencil on paper, artist frame
 34.1 x 25.3 cm
 Private collection, Belgium

p. 72
Hey Mike..., 2016
 Charcoal on paper
 170 x 230 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 73
From time to time misleading and blurry images were sent to the outside world., 2016
 Charcoal on paper
 90 x 120 cm
 Collection Henk Visch, Eindhoven
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

pp. 74–75
We felt like an audience under pressure..., 2016
 Charcoal on paper
 160 x 200 cm
 Collection S.M.A.K., Ghent
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

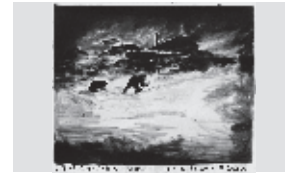
pp. 76–77
Dear, I believe after travelling around for all this time I finally found an area..., 2017
 Charcoal on canvas, artist frame
 200 x 300 cm
 Tim Van Laere Collection, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

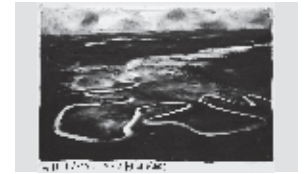
p. 79
I want to come as close as possible., 2016
 Charcoal on paper
 102 x 96 cm
 Collection Elke Segers, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 80–81
Installation view Kunstmuseum Den Haag, The Hague, 2016
 Photo Kunstmuseum Den Haag

pp. 82–82
Some art historians and lousy curators kept searching in the totally wrong direction., 2016
 Charcoal on paper
 100 x 120 cm
 Tim Van Laere Collection, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

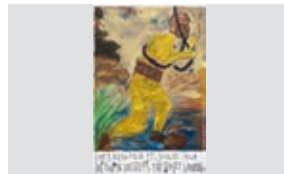
p. 84
With every curve a new mood..., 2015
 Charcoal on paper
 73 x 104 cm
 Collection San Segers and Lisse Van Pelt, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 85
You will never be lonely, I promise., 2015
 Charcoal on paper
 100 x 150 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

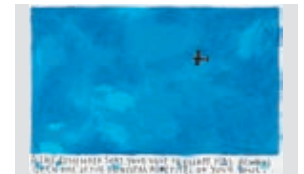
p. 87
With no one there to see or cheer., 2015
 Charcoal on paper
 73 x 98 cm
 Tim Van Laere Collection, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 88
They beg for it..., 2020
 Oil pastel on paper
 110.1 x 73.1 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 89
If I had a choice..., 2020
 Oil pastel on paper
 110 x 73.3 cm
 Collection Kris Van Assche, Paris
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

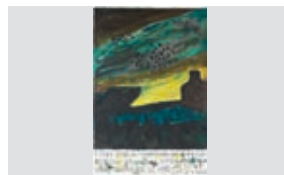
pp. 90–91
Please remember that your urge to escape..., 2022
 Oil pastel on paper
 73 x 110.2 cm
 Private collection, New York
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

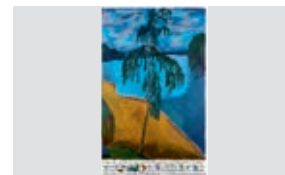
p. 93
Dear Claude, Dear Rita..., 2022
 Oil pastel on paper
 181 x 112 cm
 Tim Van Laere Collection, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

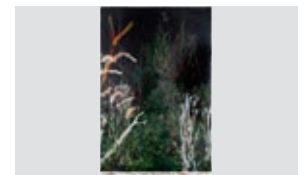
p. 94
It must have been something like this..., 2019
 Oil pastel on paper
 73.2 x 98.8 cm
 Collection Amber and Aaron Mulier, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 95
Every year..., 2020
 Oil pastel on paper
 110.1 x 73.2 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 96
Now you have to listen to me carefully for once..., 2022
 Oil pastel on paper
 181 x 112 cm
 Collection Tommy Paul, Delray Beach
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 97
Suddenly, all that is familiar appears to me as unreal..., 2022
 Oil pastel on paper
 200 x 130 cm
 Private collection, Spain
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 98–99
'I would never': he said on the phone..., 2021
 Charcoal on canvas, artist frame
 281 x 435 cm
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

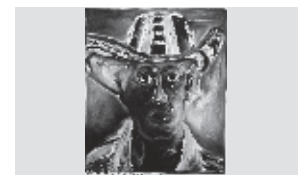
pp. 100–101
An investigation into the hyperpersonal, 2015
 Charcoal on canvas, framed
 210 x 250 cm
 Stichting De Arend
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 102–103
Installation view Kunstmuseum Luzern, Lucerne, 2022
 Photo Marc Latzel

p. 104
Meanwhile other artists were also looking for inspiration., 2020
 Charcoal on canvas, artist frame
 79 x 62 cm
 Private collection, Germany

p. 105
Please, come back next Sunday., 2020
 Charcoal on canvas, artist frame
 140 x 116 cm
 Tim Van Laere Collection, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 106–107

He moved to Europe in 1971 to lead a more or less secluded life while continuing his career as an art dealer..., 2013

Charcoal on canvas
150 x 265 cm
Tim Van Laere Collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 108–109

When I left you all..., 2018

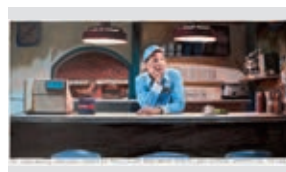
Charcoal on canvas, artist frame
110 x 185 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 110–111

What isn't, can be done, I continued, 2015

Charcoal on canvas
300 x 600 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim van Laere Gallery, Antwerp

p. 112

He constantly watches sport on television..., 2018

Coloured pencil on paper, artist frame
13.9 x 26.8 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 113

He is on his way to steal an interesting identity..., 2019

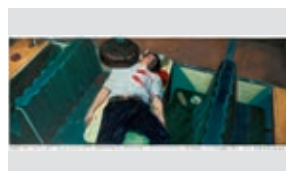
Coloured pencil on paper, artist frame
12.1 x 24.7 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 115

He checks and controls every move of the villagers..., 2019

Coloured pencil on paper, artist frame
15 x 19 cm
Collection Maxine Tahmaseb, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 116–117

Now he lost his suitcase..., 2018

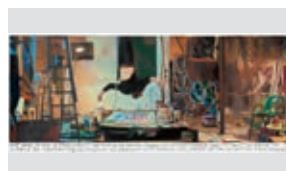
Coloured pencil on paper, artist frame
11.2 x 27.4 cm
Collection Mauro Poponcini, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 118–119

Installation view Tim Van Laere Gallery, Antwerp, 2019

Photo Tim Van Laere Gallery

pp. 120–121

One day, after a long crisis..., 2019

Coloured pencil on paper, artist frame
11.5 x 27.4 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 122–123

They're an artist couple working with the abstract expressionist legacy..., 2019

Coloured pencil on paper, artist frame
11.7 x 29.7 cm
Collection Mauro Poponcini, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 124–125

Of course, I took the job as chief librarian on my own., 2021

Charcoal on canvas, artist frame
210 x 280 cm
Private collection

pp. 126–127

Walk east 2467 steps through the forest..., 2017

Charcoal on canvas, artist frame
240 x 400 cm
Collection Reilly Opelka, Delray Beach
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 128–129

At least I no longer felt like I was going to spend the next year regurgitating last year's feelings., 2021

Charcoal on canvas, artist frame
180 x 300 cm
VERDEC collection, Belgium
Courtesy Gallery Baton, Seoul

p. 131

Obviously the colony became known to the wide public..., 2016

Charcoal on paper
120 x 160 cm
Private collection, Lennik
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 132–133

We came together in the night..., 2019

Charcoal on canvas, artist frame
94 x 187 cm
Tim Van Laere Collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 135

Ineffably kind voices spoke down to me..., 2018

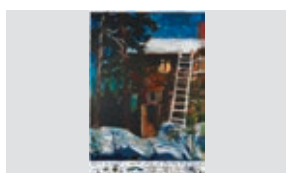
Charcoal on canvas, artist frame
200 x 200 cm
Private collection, Vienna
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 136–137

Like all memories..., 2021

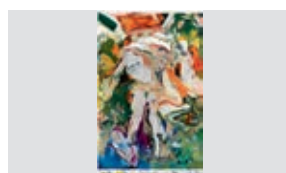
Oil pastel on paper
111.8 x 149.2 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 138

Most nights I spent high up on the roof..., 2021

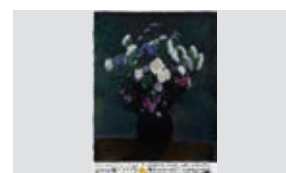
Oil pastel on paper
166.5 x 112 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 139

Hey Bill, I was just passing by..., 2021

Oil pastel on paper
180.7 x 112 cm
Private collection, China
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 141

You pretend to be a radical punk..., 2021

Oil pastel on paper
155.5 x 112.2 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

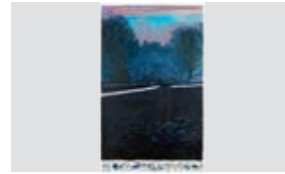
p. 142
Don't worry. He is just one phone call away., 2020
Oil pastel on paper
73.1 x 108.6 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 143
And now, all of a sudden..., 2020
Oil pastel on paper
73.2 x 81.2 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 144–145
And this is what it is..., 2021
Oil pastel on paper
111.8 x 121.1 cm
Collection Erik Van Looy, Borgerhout
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 146
Together yet apart we practice during nightfall..., 2022
Oil pastel on paper
181.3 x 112 cm
Collection Roosens, Schoten
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 147
Was it only about working in isolation..., 2022
Oil pastel on paper
181 x 112 cm
Private collection, Vero Beach
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 148–149
Self-portrait as a tennis hero, an image that as my coach would acknowledge wouldn't be far from the truth if I would have begun playing earlier in my life., 2012
Charcoal on canvas
230 x 340 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 150
In this small town..., 2019
Charcoal on canvas, artist frame
86 x 103 cm
Private collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 151
They smooth my mind out..., 2019
Charcoal on canvas, artist frame
113 x 126 cm
Collection Ivan Buytaert, Beveren
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 153
Walks turn into dreams..., 2019
Charcoal on canvas, artist frame
95 x 111 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 154–155
And I am disappearing slowly., 2015
Charcoal on canvas,
300 x 600 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 156–157
Preparing for something spectacular, a masterpiece perhaps..., 2015
Charcoal on canvas, artist frame
266 x 156 cm
Tim Van Laere Collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 158–159
Installation view Kunstmuseum Luzern, Lucerne, 2021
Photo Marc Latzel

p. 160
I felt much better..., 2020
Coloured pencil on paper, artist frame
34.2 x 30.7 cm
Collection Amber and Aaron Mulier, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

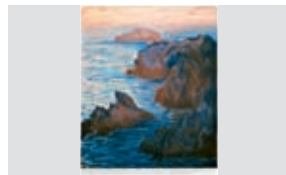
p. 161
Finally my own court..., 2020
Coloured pencil on paper
27.9 x 28.5 cm
Collection Jules Decorte and Marc Van Peer, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 162–163
I should have relaxed, I think now., 2020
Coloured pencil on paper, artist frame
29.5 x 50.9 cm
Private collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

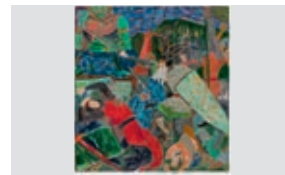
p. 164
Walking every morning to my studio..., 2019
Coloured pencil on paper
25.3 x 36.3 cm
Private collection, Germany

p. 165
Thanks for the sketch Rinus..., 2020
Coloured pencil on paper, artist frame
29.1 x 23.5 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 166–167
Already now it looks modern, ..., 2019
Coloured pencil on paper, artist frame
23.5 x 30.2 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 169
I've been travelling back and forth..., 2020
Coloured pencil on paper, artist frame
39.2 x 37 cm
Collection of the artist
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 170–171
And still my dreams were filled..., 2020
Coloured pencil on paper, artist frame
35.2 x 45.9 cm
Private collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 172–173

Try leaving behind the realm of your imagination and it will haunt you like a ghost., 2011

Charcoal on paper
200 x 200 cm
Tim Van Laere Collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 174–175

There is a code to solve it, Conrad, and I happen to know it by heart..., 2012

Charcoal on canvas
150 x 200 cm
Private collection, Basel

pp. 176–177

This is all I remember..., 2018

Charcoal on canvas, framed
240 x 400 cm
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 178–179

This was his vision..., 2021

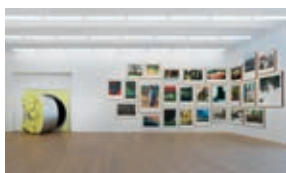
Charcoal on canvas, artist frame
(2 parts)
235 x 400 cm
Collection Reilly Opelka, Delray Beach
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 182–183

Installation view BOZAR, Brussels, 2022

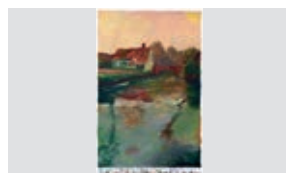
Photo Tim Van Laere Gallery

pp. 188–189

Installation view Tim Van Laere Gallery, Antwerp, 2021

Photo Tim Van Laere Gallery

p. 190

We were both born in the wrong era..., 2022

Oil pastel on paper
181.2 x 112 cm
Courtesy Galerie Max Hetzler

p. 191

While I am making plein air studies in the back garden..., 2022

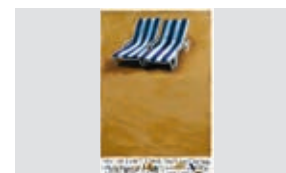
Oil pastel on paper
161.8 x 112 cm
Courtesy Galerie Max Hetzler

p. 193

Leon, can I borrow her for a while..., 2021

Oil pastel on paper
73.3 x 96.6 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 194

You're sure? I said., 2022

Oil pastel on paper
110 x 73 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 195

I am pretty sure he or she has binoculars..., 2020

Oil pastel on paper
73.4 x 85.5 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim van Laere Gallery, Antwerp

p. 197

I was wheeled back..., 2020

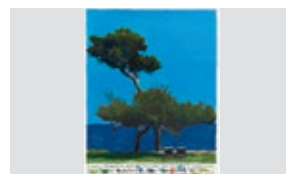
Oil pastel on paper
110.1 x 73.3 cm
Private collection, Herentals
Courtesy Tim van Laere Gallery, Antwerp

p. 199

Behind those trees is another village..., 2020

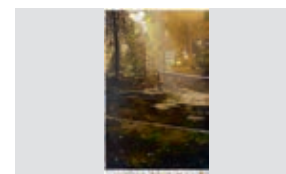
Oil pastel on paper
72.3 x 81.6 cm
Private collection, Sint-Truiden
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 201

I will immediately and instinctively try to extract..., 2022

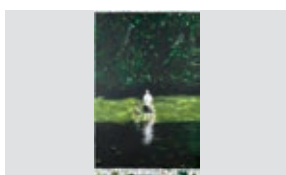
Oil pastel on paper
141 x 112 cm
Tim Van Laere Collection, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 202

When he first took me here..., 2021

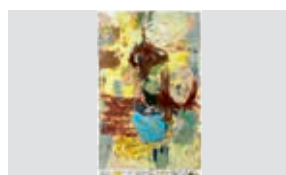
Oil pastel on paper
180.7 x 112 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 203

Let's take a peek into the unknown., 2022

Oil pastel on paper
180 x 112 cm
Private collection, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 205

Weeks of detailed fiddling..., 2022

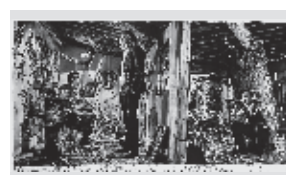
Oil pastel on paper
181.5 x 112 cm
Courtesy Gallery Baton, Seoul

pp. 206–207

Some parts of me knew something was out of joint, yet I could never fully hear that inner voice that knew what truth lay behind this facade., 2015

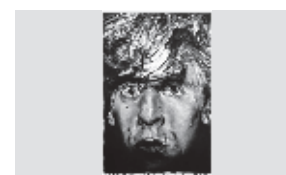
Charcoal on canvas, framed
310 x 540 cm
Stichting De Arend
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 208–209

It's as if someone is observing us with a sense of overview we seem to lack, someone who knows better than us what exactly it is we're doing here, writes the artist in his notebook..., 2013

Charcoal on canvas
220 x 410 cm
Collection M HKA, Antwerp
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

p. 211

Please promise me not to come as you are., 2018

Charcoal on canvas, artist frame
200 x 128 cm
Collection Aaron and Amber Mulier, Belgium
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

pp. 212–213
I stay in the room..., 2021
 Charcoal on canvas, artist frame
 (3 parts)
 245 x 459 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

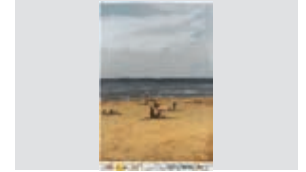
pp. 214–215
Installation view Frac des Pays de la Loire, Nantes, 2021, with works by Rinus Van de Velde, Peter Saul and Ettore Spalletti
 Photo Fanny Trichet

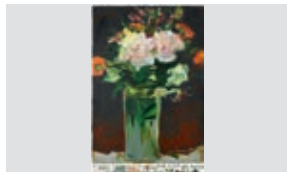
p. 217
No, no, no windows..., 2021
 Oil pastel on paper
 110 x 67.5 cm
 Collection Elke Segers, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

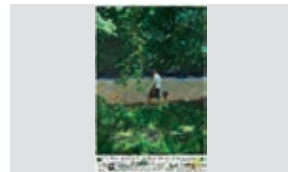
p. 218
They all smoked more than one pack a day..., 2022
 Oil pastel on paper
 110 x 73 cm
 Private collection, Belgium

p. 219
Where is everyone?, 2022
 Oil pastel on paper
 110 x 73 cm
 Private collection, Switzerland

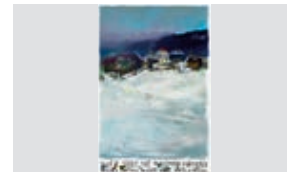
p. 220
I will carefully smell your perfume..., 2021
 Oil pastel on paper
 110 x 73.1 cm
 Collection Venus Williams, Florida
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

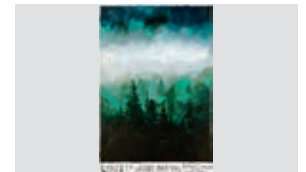
p. 221
It's all about scale my son., 2021
 Oil pastel on paper
 110 x 73 cm
 Private collection, Brussels
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

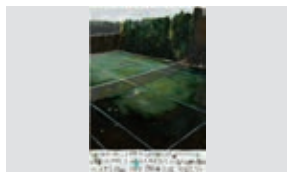
p. 223
He made an entire oeuvre, working everyday..., 2020
 Oil pastel on paper
 73.3 x 79.5 cm
 Collection Lievens Family, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 224
Over here the mailman mattered more to me than the milkman., 2022
 Oil pastel on paper
 110 x 73 cm
 Private collection, Belgium
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 225
Robert! Where are you., 2019
 Oil pastel on paper
 110.2 x 73.3 cm
 Private collection, New York
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

p. 227
First of all, I am a landscape painter, ..., 2020
 Oil pastel on paper
 105.9 x 72.5 cm
 Tim Van Laere Collection, Antwerp
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

pp. 228–229
Installation view Frac des Pays de la Loire, Nantes, 2021
 Photo Fanny Trichet

pp. 238–239
The principal impulse..., 2021
 Charcoal on canvas, artist frame
 300 x 525 cm
 Ghisla Art Collection, Locarno
 Courtesy Tim Van Laere Gallery,
 Antwerp

COLOPHON

Drawings and installations
© Rinus Van de Velde, 2022

Photos
Tim Van Laere Gallery

Text
Jan Postma, Laura Stamps

Translation
Anne-Laure Vignaux (Dutch-French)
Elise Reynolds (Dutch-English)

Copy-editing
Chantal Huys (Dutch)
Françoise Osteaux (French)
Cath Phillips (English)

Coordination
Hadewych Van den Bossche

Graphic design
Tim Bisschop

Printing
die Keure, Bruges, Belgium

Binding
Brepols, Turnhout, Belgium

ISBN 978 94 6436 634 1
D/2022/11922/14
NUR 642/646

HANNIBAL

© Hannibal Books, 2022
www.hannibalbooks.be

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any other information storage and retrieval system, without prior permission in writing from the publisher.

TIM VAN LAERE GALLERY

FRAC DES PAYS DE LA LOIRE

24 bis Boulevard Ampère
La Fleuriaye, 44470 Carquefou
France
T +33-(0)2/28.01.50.00
www.fracdespaysdelaloire.com
contact@fracpdl.com

President: Henri Griffon
Director: Claire Staebler

This catalogue is published to accompany the Rinus Van de Velde exhibition, *La Ruta Natural*, curated by Laurence Gateau (director, 2005–2022) at Frac des Pays de la Loire in Nantes, from 2 July to 24 October 2021.

The Frac des Pays de la Loire is co-funded by the State and the Région des Pays de la Loire. It also receives funding from the Département de la Loire-Atlantique. We thank them all sincerely for their support. We are grateful to the Fondation d'entreprise Sodebo for their contribution to the Frac's artistic activities. The exhibition also received support from the Flemish authorities.

Our wholehearted thanks to Rinus Van de Velde, and to Kati Heck for her invaluable cooperation.

We are grateful to the Tim Van Laere Gallery, Antwerp, which loaned works and generously contributed to the implementation of the Frac des Pays de la Loire's Rinus Van de Velde exhibition project.

The Frac extends its warmest thanks to Gautier Platteau and Hadewych Van den Bossche of Hannibal Books.

